

DO-107

December-2013

M.Ed. (Sem.-I)

EDU 404 EA : Career Guidance

(Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચી, મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.
Instructions : Read the questions carefully and answer to the point.
(2) અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.
Marks will be deducted for irrelevant answer.
(3) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.
Answer both sections in a separate answer book.

વિભાગ – I / Section – I

1. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : 20

Answer any **two** out of the three from the following questions. Each answer should be in about **750** words :

- (a) માર્ગદર્શનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેની જરૂરીયાત સમજાવો.
Clarify the concept of guidance and discuss the need of guidance.
(b) કારકિર્દી માર્ગદર્શનનો અર્થ આપી તેના સિદ્ધાંતોની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
Give the meaning of career guidance and discuss its principles in detail.
(c) ભારતમાં માર્ગદર્શન સેવામાં નડતી સમસ્યાઓની ચર્ચા કરો.
Discuss the problems of guidance services in India.

2. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના આશરે 125 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : 10

Answer any **two** from the following questions. Each answer should be in about **125** words :

- (1) માર્ગદર્શનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
Clarify the role of teacher in guidance.
(2) સમૂહ માર્ગદર્શનના હેતુઓ જણાવો.
Mention the objectives of group guidance.
(3) માર્ગદર્શન અને વર્ગખંડ અધ્યયન વચ્ચે શો સંબંધ છે ?
What is the relation between guidance and class-room learning ?

- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : 5

Answer the following questions in short :

- (1) શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન એટલે શું ?
What is Educational Guidance ?
(2) સમૂહ માર્ગદર્શનના બે લાભ જણાવો.
State two advantages of group guidance.

- (3) ગુજરાત રાજ્યમાં માર્ગદર્શન ક્ષેત્રે કાર્ય કરતી બે સંસ્થાઓના નામ લખો.
Write the names of two institutions working in the field of guidance in Gujarat State.
- (4) વ્યક્તિગત માર્ગદર્શનનો અર્થ આપો.
Give the meaning of individual guidance.
- (5) માર્ગદર્શનની બે પૂર્વધારણાઓ જણાવો.
State two assumptions of guidance.

વિભાગ – II / Section – II

3. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : 20
Answer any **two** from the following questions. Each answer should be in about **750** words :
- (a) હોલ્લેન્ડે આપેલ વ્યાવસાયિક વિકાસનો સિદ્ધાંત સવિસ્તાર સમજાવો.
Explain in detail career development principle given by Holland.
- (b) કારકિર્દી માર્ગદર્શનના વિવિધ અભિગમોની ચર્ચા કરો.
Discuss the various approaches to career guidance.
- (c) ગિન્ઝબર્ગે સૂચવેલા વ્યાવસાયિક વિકાસના તબક્કાઓ વિગતે સમજાવો.
Explain in detail the stages of career development suggested by Ginzberg.
4. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10
Answer any **two** from the following questions. Each answer should be in about **125** words :
- (1) કાર્ય સાથે સંકળાયેલ વિવિધ અભિપ્રેરણો જણાવો.
Mention the various motives associated with work.
- (2) ખાસ જરૂરિયાતવાળા બાળકોના માર્ગદર્શનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
Clarify the role of teacher in guidance to children with special need.
- (3) ખાસ જરૂરિયાતવાળા બાળકોના માર્ગદર્શનની જરૂરિયાત જણાવો.
Mention the need of guidance to children with special need.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : 5
Answer the following questions in short.
- (1) બક્ષીસરૂપ બાળકોનો અર્થ આપો.
Give the meaning of gifted children.
- (2) પ્રથમ હરોળના અધ્યેતાનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
Clarify the meaning of first generation learner.
- (3) હોલ્લેન્ડના સિદ્ધાંતમાં સાહસિક વિભાગમાં કયા વ્યવસાયોનો સમાવેશ થાય છે ?
Which vocations are included in enterprising category in Holland's theory ?
- (4) વાસ્તવિકતાની અવસ્થાના ભાગો જણાવો.
State the parts of reality stage.
- (5) ખાસ જરૂરિયાતવાળા બાળકોના બે ઉદાહરણ આપો.
Give two examples of children with special need.

DO-107

December-2013

M.Ed. (Sem.-I)

EDU-404 EB

Introduction to Psychological Testing

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

વિભાગ – I / Section – I

1. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રશ્નોનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20

Answer any **two** of the following. Each answer should be in about **750** words :

- (1) કસોટીની પ્રમાણભૂતતા એટલે શું ? પ્રમાણભૂતતાનાં પ્રકારો ઉ.દા. સાથે સમજાવો.

What is validity of a test ? Describe its types with illustration.

- (2) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની વ્યાખ્યા આપી તેનાં પ્રકારો જણાવો. સંશોધક તરીકે કસોટીનો દૂર-ઉપયોગ કેવો થાય છે અને દૂર-ઉપયોગ નિવારવાનાં પગલા સ્પષ્ટ કરો.

Give definition and types of psychological test. Clarify the misuse of psychological test and the steps of safeguard against it as researcher ?

- (3) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની રચના અને પ્રમાણિકરણના સોપાનો વર્ણવો.

Describe the steps for the construction and standardization of a psychological test.

2. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10

Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **125** : wc

- (1) પ્રમાણિત કસોટીની પસંદગીમાં કઈ-કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખશો ?

Which points will you keep in mind while choosing a standardized test ?

- (2) વિગતલેખન એટલે શું ? વિગતનાં પ્રકારો જણાવો.

What is item writing ? Explain the types of item.

- (3) નિદર્શ પદ્ધતિઓમાં સંભાવનાયુક્ત નિદર્શ પદ્ધતિઓનાં પ્રકાર સમજાવો.

Describe types of probability sampling techniques in probability sampling.

- (B) નીચેના પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 5

Answer the following questions in short :

- (1) બેવડી નિદર્શ પદ્ધતિ એટલે શું ?

What is double sampling ?

- (2) આગાહી સૂચક યથાર્થતા એટલે શું ?

Explain the predictive validity.

- (3) સમાંતર ફોર્મ વિશ્વસનિયતાની પદ્ધતિનો અર્થ આપો.

Give the meaning of parallel form reliability.

- (4) કસોટી પ્રમાણિકરણ દરમ્યાન ઘટક “સમય” અંગે તમે શી રીતે નિર્ણય લેશો ?

How will you take decision regarding ‘time’ factor of the test during standardization procedure ?

- (5) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનાં બે ઉપયોગ જણાવો.

State the two uses of psychological test.

વિભાગ – II / Section – II

3. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર લખો. પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20

Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **750** words :

(1) વિશ્વસનીયતાની ચર્ચા નીચેના મુદ્દાઓને અનુલક્ષીને કરો :

Discuss reliability in the concept of following points :

(1) સંકલ્પના

Concept

(2) વિશ્વસનીયતા શોધવાની વિવિધ રીતો.

Various Ways to find out reliability.

(2) માનાંક એટલે શું ? તેની જરૂરિયાત સ્પષ્ટ કરો અને જુદા-જુદા પ્રકારો સમજાવો.

What is Norms ? Clarify its importance and mention its different types.

(3) પ્રમાણભૂતતા અને વિશ્વસનીયતાનો અર્થ આપી તેમની વચ્ચેનાં સંબંધની ચર્ચા કરો.

Give meaning of validity and reliability and discuss the relationship between reliability and validity.

4. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10

Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **125** words :

(1) પ્રમાણભૂતતા એટલે શું ? પ્રમાણભૂતતાનાં પ્રકારો વર્ણવો.

What is Validity ? Describe types of Validity.

(2) વિચલન બુદ્ધિ માનાંકોના પ્રકાર જણાવો. માનાંકોના ઉપયોગ અને અર્થઘટનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતોની ચર્ચા કરો.

Give the types of deviation I.Q. Norms. Which things keep in mind at uses and interpretation of Norms. Discuss.

(3) અર્ધ-વિચ્છેદ વિશ્વસનીયતા પદ્ધતિ સમજાવો.

Describe split-half reliability method.

(B) નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર લખો :

5

Answer the following questions in short :

(1) વર્ગ માનાંક એટલે શું ?

What is Grade Norms ?

(2) માનાંકોનાં અર્થઘટનમાં કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખશો ?

Which thing is kept in mind to interpretation of Norms ?

(3) પૂર્વ પ્રાથમિક અજમાયશ એટલે શું ?

What is pre-pilot test ?

(4) વિકર્ષકો એટલે શું ?

What is destructors ?

(5) કુડર રિચાર્ડસન (K-R 20) સૂત્ર જણાવો. (વિશ્વસનીયતા)

Give the formula of Kuder-Richardson K-R 20 for the reliability.

DO-107

December-2013

M.Ed. (Sem.-I)

EDU-404 EC : Introduction to Teacher Education**Paper-IV (Optional)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના :** (1) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચી, મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.
Instructions : Read the questions carefully and answer to the point.
 (2) અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.
 Marks will be deducted for irrelevant answer.
 (3) બંને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.
 Answer both sections in a separate answer book.

વિભાગ – I / Section – I

1. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : **20**
 Answer any **two** out of three from the following questions. Each answer should be in about **750** words :
- (a) અનુસ્નાતક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમના હેતુઓ અને માળખું સમજાવો.
 Explain the objectives and structure of post graduate studies in Teacher Education.
- (b) માધ્યમિક કક્ષાના શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમના હેતુઓ વર્ણવો.
 Explain the objectives of Teacher Education programme at secondary level.
- (c) ભારતમાં આઝાદી બાદ શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનો વિકાસ સમજાવો.
 Explain the development of Teacher Education of post independence period in India.
2. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : **10**
 Answer any **two** out of three of the following questions. Each answer should be in about **125** words :
- (1) ભારતમાં આઝાદી પૂર્વે શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના વિકાસ અંગે ચર્ચા કરો.
 Discuss the development of Teacher Education in pre independence period of India.
- (2) પ્રાથમિક કક્ષાએ શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમની જરૂરિયાત વર્ણવો.
 Explain the need of Teacher Education at primary level.
- (3) પ્રાથમિક કક્ષાના શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમના હેતુઓ વર્ણવો.
 Explain the objectives of Teacher Education programme at primary level.
- (B) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : **5**
 Answer the following **five** questions in short :
- (1) માધ્યમિક કક્ષાના શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમની બે જરૂરિયાતો જણાવો.
 Mention two needs of Teacher Education programme at secondary level.
- (2) ‘શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ એક કલા છે.’ તે માટેના બે પરિબળો જણાવો.
 Mention two factors for “Teacher Education as an Art.”
- (3) પૂર્વ-પ્રાથમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમની બે મર્યાદા જણાવો.
 Mention two limitations of Teacher Education for pre-primary level.
- (4) માધ્યમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમના બે હેતુઓ જણાવો.
 Mention two objectives of Teacher Education programme for secondary level.
- (5) ભારતમાં સૌ પ્રથમ શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાની શરૂઆત કોના પ્રયાસોથી થઈ હતી ?
 In first time who established the institute of Teacher Education in India ?

વિભાગ – II / Section – II

3. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20

Answer any **two** out of three from the following questions. Each answer should be in about **750** words :

- (a) નિદર્શન પાઠ એટલે શું ? નિદર્શન પાઠમાં શિક્ષક-પ્રશિક્ષક તરીકે તમારી ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
What is demonstration lesson ? Clarify your role as a teacher educator in demonstration lesson.
- (b) ઈન્ટર્નશીપ કાર્યક્રમના સિદ્ધાંતો સમજાવો અને ઈન્ટર્નશીપના લાભ જણાવો.
Explain the principles of internship programme. And clarify the importance of internship.
- (c) સૂક્ષ્મ અધ્યાપનની નીચેના મુદ્દાઓના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો :
Discuss Microteaching regarding following points :
- (1) અર્થ
Meaning
 - (2) જરૂરિયાત
Need
 - (3) સૂક્ષ્મ અધ્યયનમાં સિમ્યુલેશનની ભૂમિકા
Role of Simulation in Microteaching.

4. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10

Answer any **two** out of three of the following questions. Each answer should be in about **125** words :

- (1) મૂલક સંદર્ભ અને માનાંક સંદર્ભ કસોટી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
Clarify difference between criterion reference and norm reference testing.
- (2) નિદર્શન પાઠ આપતી વખતે પ્રશિક્ષણાર્થીઓએ કઈ-કઈ કાળજી રાખવી જોઈએ ?
Which type of care to be taken by student-teachers in giving demonstration lesson ?
- (3) શિક્ષક પ્રશિક્ષણના મૂલ્યાંકનમાં પ્રશ્નબેંકનું મહત્ત્વ સમજાવો.
State the importance of Question Bank for evaluation in Teacher Education.

(B) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : 5

Answer the following **five** questions in short :

- (1) આંતરિક મૂલ્યાંકનનું ઉદાહરણ જણાવો.
Mention one illustration of internal evaluation.
- (2) પ્રાયોગિક કાર્યક્રમનાં બે લાભ જણાવો.
Mention two advantages of practical programme.
- (3) પદ્ધતિસરનું અવલોકન એટલે શું ?
What is systematic observation ?
- (4) મથકેતર શિક્ષણના બે ફાયદા જણાવો.
Mention two merits of off-campus student teaching programme.
- (5) ઈન્ટર્નશીપ કાર્યક્રમની બે મર્યાદા જણાવો.
Mention two demerits of Internship programme.

DO-107

December-2013

M.Ed. (Sem.-I)

EDU-404 ED : Education Management Paper-IV (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

વિભાગ – I / Section – I

1. કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20
Answer any **two** in about **750** words :
- (1) શૈક્ષણિક પ્રબંધનો અર્થ અને વ્યાખ્યા સ્પષ્ટ કરી, પ્રબંધ એક પ્રક્રિયાના સ્વરૂપે ચર્ચા કરો.
Explain the meaning and definition of Education Management and discuss management as process.
- (2) પ્રશાસનિક વિચારધારાનો યુગ સમજાવો.
Explain the era of administration theory.
- (3) પ્રબંધન અને પ્રશાસન વચ્ચેનો તફાવત લખો. પ્રબંધનશૈલી અને પ્રબંધનના ચાર મુખ્ય કાર્યો અંગે ચર્ચા કરો.
Differences between Management and Administration. Discuss the different management style and discuss four function of management.
2. (A) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10
Answer any **two** in about **125** words :
- (1) પ્રબંધ એ કળા છે કે વિજ્ઞાન ચર્ચા કરો.
Discuss the management is an art or science.
- (2) વૈજ્ઞાનિક પ્રબંધનની પ્રયુક્તિઓ જણાવો.
Discuss the techniques of scientific management.
- (3) પ્રશાસનિક વિચારધારાનો નોકરશાહી વિચારધારા સાથે સંબંધની સ્પષ્ટતા કરો.
Discuss the relation between bureaucratic approach and administration approach.
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 5
Give the answers in short :
- (1) ફેયોલના અનુસાર ઔદ્યોગિક ક્રિયાઓનું વર્ગીકરણ જણાવો.
Write the classification of industrial activities according to Fayol.
- (2) લુથર, ગુલીક અને અર્વિકનો પ્રબંધમાં ફાળો જણાવો.
Write contribution of Luther, Gullick and Erwick in management.
- (3) '7-S'નો સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો ?
Who had given the concept of '7 - S' ?
- (4) વૈજ્ઞાનિક પ્રબંધ વિચારધારા બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
Give another name of scientific management approach .
- (5) પ્લેટોના કયા પુસ્તકમાં શ્રમવિભાજન અને વિશિષ્ટીકરણનો સિદ્ધાંત રજૂ કરેલ છે ?
In which book of Plato, describe the principle of specialization and division of labour ?

વિભાગ –II / Section – II

3. કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 20
Answer any **two** : (About 750 words)
- (1) નિર્ણય પ્રક્રિયાનો અર્થ, વ્યાખ્યા સમજાવી. તેના પ્રકારો અને નિર્ણય અંગેની સમસ્યાઓની ચર્ચા કરો.
Discuss the meaning and definition of Decision Making. Explain the types and problems regarding decision.
- (2) કેન્દ્રીકરણ Vs વિકેન્દ્રીકરણ શિક્ષાની ચર્ચા કરી. દરેકના ફાયદા, ગેરફાયદા જણાવો.
Discuss regarding the Centralization Vs Decentralization Education Management with their advantages and disadvantages.
- (3) પ્રબંધનનો X અને Yનો સિદ્ધાંત તથા ‘કન્ટિન્જેન્સી’ સિદ્ધાંત અંગેની ચર્ચા કરો.
Discuss the X and Y theory and contingency theory of management.
4. (A) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 10
Answer any **two** : (About 125 words)
- (1) નિર્ણય પ્રક્રિયાના વિશિષ્ટ લક્ષણો સમજાવો.
Write specific characteristics of decision making.
- (2) પ્રત્યાયનના પ્રકારો સમજાવો.
Discuss the types of Communication.
- (3) નિર્ણય પ્રક્રિયા વિચારધારા સમજાવો.
Discuss the decision theory approach.
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 5
Give answers in short :
- (1) પ્રત્યાયનની વ્યાખ્યા આપો.
Give definition of communication.
- (2) શિક્ષણ આયોજન એટલે શું ?
Clarify the meaning of Educational Planning.
- (3) પ્રત્યાયનનો ફ્લોચાર્ટ દર્શાવો.
Draw the general flow chart of Communication.
- (4) પ્રત્યાયનના માધ્યમો કયા-કયા છે ?
What are the media of Communication ?
- (5) ગ્રીફીથે આપેલી વિચારધારાનું નામ જણાવો.
Give the name of Griffith's theory.